

## POSTANOWIENIE

Dnia 5 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Przemysław Kalinowski

SSN Andrzej Stępka

w sprawie **A.W.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu

w dniu 5 października 2021 r.

bez udziału stron,

wniosku obrońcy skazanego

w przedmiocie wznowienia postępowania prawomocnie zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 21 września 2020 r., sygn. akt II AKa (...)

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w S.

z dnia 7 kwietnia 2020 r., sygn. akt II K (...)

na podstawie art. 544 § 2 i 3 k.p.k. oraz art. 627 k.p.k. w zw. z art. 639 k.p.k.

### **p o s t a n o w i ł:**

1. wniosek oddalić;

2. obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania w przedmiocie wznowienia postępowania, w tym uiszczoną już opłatą w kwocie 150 (sto pięćdziesiąt) zł oraz zasądzić od skazanego na rzecz Skarbu Państwa tytułem wydatków tego postępowania 20 (dwadzieścia) zł.

## UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 września 2020 r., sygn. akt II AKa (...), Sąd Apelacyjny w (...) utrzymał w mocy wyrok Sądu Okręgowego w S. z dnia 7 kwietnia 2020 r., sygn. akt II K (...), skazujący A.W. za przestępstwa z art. 207 § 1 k.k., 190 § 1 k.k. oraz art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. na karę łączną 8 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

W dniu 21 czerwca 2021 r. obrońca skazanego wniósł o wznowienie postępowania sądowego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 21 września 2020 r. w całości, ewentualnie w części, tj. w zakresie czynów przypisanych z art. 207 § 1 k.k. i art. 190 § 1 k.k. oraz uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Podstawą wniosku był przepis art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. i twierdzenie skarżącego, że w związku z tym postępowaniem karnym dopuszczono się przestępstwa fałszywych zeznań, co mogło mieć wpływ na treść prawomocnego wyroku.

Ponadto obrońca skazanego we wniosku o wznowienie wniósł o:

- zwrócenie się do Sądu Rejonowego w S., Wydział II Karny o nadesłanie akt sprawy II K (...) - celem ustalenia, że świadek E.Z. została prawomocnie skazana za występki ujęte w art. 233 §1 a k.k. popełnione w związku z postępowaniem karnym toczącym się przed Sądem Okręgowym w S. o sygn. akt II K (...);
- zwrócenie się do Sądu Okręgowego w S., Wydział II Karny o nadesłanie akt sprawy II K (...) - celem ustalenia, że depozycje E.Z. były podstawą sformułowania zarzutów ujętych w akcie oskarżenia skierowanego przeciwko A.W., a co ma znaczenie prawne przez pryzmat instytucji wznowienia postępowania, wobec oparcia skargi uprawnionego oskarżyciela na niepotwierdzonych w czasie procesu sądowego zeznaniach świadka.

W pisemnej odpowiedzi prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o oddalenie wniosku obrońcy (k. 26-28 akt SN).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o wznowienie postępowania okazał się niezasadny i z tego powodu podlegał oddaleniu. Nie ulega wątpliwości, że podstawowym warunkiem ubiegania się o wznowienie postępowania na podstawie art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. jest wykazanie, że „w związku z postępowaniem dopuszczono się przestępstwa”. Z kolei sposób i tryb wykazania okoliczności stanowiących przesłanki stwierdzenia popełnienia czynu, o którym mowa w art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k., uregulowano w art. 541 §1 k.p.k. Zgodnie z jego brzmieniem czyn, o którym mowa w art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k., musi być ustalony prawomocnym wyrokiem skazującym, chyba że orzeczenie takie nie może zapaść z powodu przyczyn wymienionych w art. 17 § 1 pkt 3-11 lub w art. 22 k.p.k.

Wniosek o wznowienie postępowania, oparty na tej podstawie, powinien zatem wskazywać wyrok skazujący lub orzeczenie zapadłe w postępowaniu karnym, stwierdzające niemożność wydania wyroku skazującego z przyczyn wskazanych w art. 17 § 1 pkt 3-11 k.p.k. i art. 22 k.p.k. (art. 541 § 2 k.p.k.). Obrońca przywołał tę podstawę wznowieniową, a tylko wnioskował o akta sprawy, w której miało dojść do skazania E.Z. Tymczasem, jak wynika z akt sprawy o sygn. akt II K (...), Sąd Rejonowy w S. wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2021 r. (k. 142 akta II K (...)) warunkowo umorzył - na okres próby 2 lat - postępowanie karne przeciwko E.Z. o czyn z art. 233 § 1a k.k., polegający na tym, że w dniu 7 lutego 2020 r. w S. przy ul. W. będąc uprzednio pouczoną o odpowiedzialności karnej, podczas przesłuchania w charakterze świadka, złożyła fałszywe zeznania mające służyć jako dowód w postępowaniu sądowym o sygn. akt II K (...) co do okoliczności zachowania A.W. wobec niej i jej syna O..

Kluczowym zagadnieniem było więc ustalenie, czy taki prawomocny wyrok (o warunkowym umorzeniu postępowania) może stanowić formalną podstawę wniosku o wznowienie na podstawie art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 541 k.p.k. W tym zakresie prokurator w pisemnym stanowisku uznał, że warunek ten jest spełniony. Przypomnieć zatem wypada, że warunkowe umorzenie postępowania karnego stanowi formę odpowiedzialności karnej, w której zostaje ustalona wina oskarżonego i zostają nałożone na niego właściwe konsekwencje, przy czym istotą tej instytucji jest rezygnacja ze skazania i kary, a nałożenie środków o charakterze

probacyjnym (A. Marek, *Warunkowe umorzenie postępowania karnego*, Warszawa 1973, s. 78 oraz s. 300). Nie jest to zatem wyrok skazujący, choć jego wydanie jest możliwe tylko po ustaleniu popełnienia czynu zabronionego i przypisania oskarżonemu winy w jego popełnieniu. Nie sposób jednak nie dostrzec, że wznowienia postępowania na podstawie art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. można się domagać także wtedy, gdy wydanie wyroku skazującego nie jest możliwe z powodów wymienionych w art. 17 § 1 pkt 3-11 lub w art. 22 k.p.k., przy czym wówczas w treści wniosku muszą zostać przywołane okoliczności świadczące o dopuszczeniu się przestępstwa w związku z postępowaniem, jeżeli takich okoliczności nie zawiera w swojej treści wskazane orzeczenie (por. uchwała SN z dnia 26 maja 2020 r., I KZP 12/19, OSNKW 2020, z. 6, poz. 17). W tym układzie wyrok warunkowo umarzający postępowanie karne lokuje się niejako pomiędzy wyrokiem skazującym, a postanowieniami wydanymi na wskazanych podstawach procesowych. W odniesieniu do ustaleń faktycznych wskazujących na popełnienie przestępstwa ma postać „mocniejszą” niż postanowienia wydane na podstawie art. 17 § 1 pkt 3-11 k.p.k., czy też art. 22 k.p.k., skoro następuje uznanie winy za czyn będący przestępstwem i zastosowanie środka represji karnej, nie będącego, wszakże skazaniem. W relacji do wyroku skazującego wyrokowi takiemu brakuje jedynie sankcji karnej. Uwzględniając powyższe trzeba stwierdzić, że **wydanie wyroku warunkowo umarzającego postępowanie karne co do przestępstwa, którego dopuszczono się w związku z prawomocnie zakończonym postępowaniem karnym, może stanowić podstawę do wznowienia tego postępowania na podstawie art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 541 §1 i 2 k.p.k.** Przyjęcie odmiennego założenia – w odniesieniu do tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia – prowadziłoby do niezrozumiałego zróżnicowania statusu stron, które ubiegają się o wznowienie postępowania. Z jednej bowiem strony wnioskodawca dysponujący postanowieniem stwierdzającym niemożność wydania wyroku skazującego z przyczyn wskazanych w art. 17 § 1 pkt 3-11 k.p.k. i art. 22 k.p.k., czyli np. postanowieniem o odmowie wszczęcia postępowania z powodu śmierci osoby podejrzanej o popełnienie czynu zabronionego lub postanowieniem o zawieszeniu postępowania, mógłby domagać się wznowienia postępowania, podczas, gdy inny wnioskodawca, posiadający wyrok warunkowo umarzający

postępowanie karne, byłby prawa do złożenia wniosku pozbawiony, chociaż wydany prawomocny wyrok warunkowo umarzający postępowanie potwierdza popełnienie czynu zabronionego oraz winę sprawcy. Zważywszy na fakt, że dostępu do nadzwyczajnego środka zaskarżenia nie można ograniczać w drodze wykładni prawa, przyjąć należy – w ocenie Sądu Najwyższego – iż także prawomocny wyrok warunkowo umarzający postępowanie karne stanowi formalną podstawę do złożenia wniosku o wznowienie postępowania na podstawie art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 541 § 1 k.p.k. W tym zatem zakresie zgodzić należy się z pisemnym stanowiskiem prokuratora Prokuratora Krajowej.

Po tych uwagach trzeba odnieść się do kwestii, czy przestępstwo opisane w wyroku warunkowo umarzającym postępowanie karne, mogło mieć wpływ na treść orzeczenia, którego wznowienia obecnie domaga się obrońca skazanego. Dopuszczenie się przestępstwa złożenia fałszywych zeznań tylko wówczas stanowi podstawę wznowienia postępowania, jeżeli równocześnie zachodzi druga przesłanka zawarta w przepisie art. 540 § 1 pkt. 1 k.p.k., taka mianowicie, że złożenie fałszywych zeznań mogło mieć wpływ na treść wyroku (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 2007 r., II KO 65/06).

W ocenie Sądu Najwyższego dopuszczenie się przez E. Z. przestępstwa określonego w art. 233 § 1a k.k. nie miało żadnego wpływu na treść wyroku w sprawie II K (...), którym został skazany A.W.. Bezspornie na rozprawie w dniu 7 lutego 2020 r., będąc przesłuchiwaną w charakterze świadka, E.Z. złożyła fałszywe zeznania mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym o sygn. akt II K (...). Z analizy akt sprawy wynika, że złożone w czasie rozprawy depozycje pokrzywdzonej znacząco odbiegają od tych złożonych w toku postępowania przygotowawczego. Na rozprawie sądowej pokrzywdzona zeznawała bowiem częściowo odmiennie, wycofując się ze swoich wcześniejszych – złożonych w toku postępowania przygotowawczego – zeznań niekorzystnych dla A.W.. To właśnie w odniesieniu do tych zeznań z rozprawy stwierdzono winę oskarżonej i umorzono warunkowo postępowanie karne. Rzecz jednak w tym, że podstawą ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę wydania wobec A.W. wyroku skazującego, nie były te zeznania pokrzywdzonej z rozprawy, których nieprawdę stwierdzono wyrokiem

Sądu Rejonowego w S. z dnia 26 kwietnia 2021 r., w sprawie o sygn. II K (...). Jak bowiem wynika z treści uzasadnienia Sądu Okręgowego w S. (patrz str. 9 - numeracja SN rubryka 2.2. 1.1.1.) odmówiono wiarygodności zeznaniom tego świadka złożonym na etapie rozpoznania sprawy przed sądem w zakresie, w jakim E.Z. zaprzeczała stosowaniu wobec niej i jej syna przemocy przez A.W., oraz wskazywała na rzekomy wpływ przesłuchujących ją w postępowaniu przygotowawczym funkcjonariuszy policji na treść składanych wówczas zeznań obciążających jej konkubenta.

Z powyższego wynika, że potwierdzone wyrokiem warunkowo umarzającym postępowanie karne fałszywe zeznanie E.Z. nie stanowiło dowodu, na podstawie którego ustalono sprawstwo skazanego. Przestępstwo fałszywych zeznań opisane w wyroku warunkowo umarzającym postępowanie karne choć pozostawało w związku z postępowaniem karnym prowadzonym przeciwko A.W., to nie miało żadnego wpływu na treść wydanego w tej sprawie rozstrzygnięcia i to zarówno w zakresie czynów wyczerpujących dyspozycję art. 207 § 1 k.k., art. 190 § 1 k.k., jak i przypisanej mu zbrodni z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. Dowodową podstawą przyjęcia odpowiedzialności skazanego były nie tylko te zeznania E.Z., którym przyznano walor wiarygodności w zakresie zeznań z postępowania przygotowawczego, ale też inne dowody, chociażby zeznania jej syna – O.Z., siostry S.Z., matki T.Z., czy wreszcie znajomego K.P..

Ubocznie należy wskazać, że prawidłowość postępowania, także w zakresie wiarygodności analizowanych dowodów, była przedmiotem kontroli odwoławczej prowadzonej przez Sąd Apelacyjny w (...), który wyrokiem z dnia 21 września 2020 r. utrzymał w mocy wyrok skazujący A.W..

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy orzekł, jak w postanowieniu.

Orzeczenie o kosztach postępowania oparte zostało na treści art. 639 k.p.k.

as

